

Beléptető rendszerek funkciója és jelentősége a futball mérkőzések biztosításában

The function and importance of access control system in the protective security of football matches

¹ Turós Tímea

¹ Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola. Budapest Magyarország,
turos.timea@uni-obuda.hu

Összefoglalás

A futball fejlődése, nemcsak sport szakmai értelemben állítja kihívás elé a mérkőzések rendezését. Az újkori sportágak legnépszerűbbike a biztonsági szakemberek ismereteinek, a technológiáknak és technikai eszközöknek a folyamatos fejlődését is igényli. A technikai eszközök leglátványosabb elemei a beléptető rendszerek, amelyeknek fő feladata az eseményre való belépés jogosultságának ellenőrzése. A beléptető rendszerek fejlődésének eredményei alapján azonban kijelenthető, hogy a belépési jogosultság ellenőrzése önmagában, a mérkőzés biztosítása szempontjából, nem jelent teljes értékű szűrést esetleges jogellenes tevékenység elkövetéséhez szükséges eszközök bevitelének megakadályozására.

Kulcs szavak: Futball, mérkőzés biztonság, beléptető rendszerek

Abstract

The development of football does not mean only a sport professional sense have challenges in the organization of matches. The most popular sport of the modern age also requires the continuous development of the knowledge of security members, technologies, and technical devices. The most spectacular mechanical tools are access control systems, which have the major task of checking authorization. However, based on the results of the development of the access control system, it can be declared that control of authority alone in terms of protection of match does not constitute a full-fledged screening to protect against tools of committing illegal activities.

Keywords: Football, security of the match, system of access control

1. Bevezetés

Publikációm íráskor azt a célt fogalmaztam meg, hogy a futball mérkőzések biztosításának elemeiként alkalmazott beléptető rendszerek vizsgálata által átfogó és a biztonságtechnika több területére kiterjedő információkat kapjak ezen eszközök többcélú alkalmazásának hatékonyságáról. A beléptető rendszerek funkciója nem csak a sportlétesítmény területére történő beléptetés, belépési jogosultság ellenőrzés. Tekintettel arra, hogy a stadionok területén nem kizárólag a sport és a rendezvénybiztosítás rendszabályai érvényesülnek, nem elhanyagolható szempont és mindenképpen nagy figyelmet, tervezést igényel a létesítés során a beléptető rendszerek tűzvédelmi szempontú alkalmazása is, amely legfőképpen a kiürítés során kap fő szerepet.

2. Biztonságtechnikai fogalmak a stadionok vonatkozásában

A kutatói munkám során kiemelt figyelmet fordítok a személy- és vagyonvédelem azon területeinek az analízisére, amelyek szorosan összefüggenek kutatási területem részeivel és egészével. Az alapismeretek feltárása során már korábban is szélesebb körű, új ismeretanyagra tettem szert a személy és vagyonvédelem szegmensein belül. A biztonságtechnika tudomány széles spektrumán belül ezen területek több fajta biztosítási módot foglalnak magukba, amelyek értelmezéséhez nélkülözhetetlen tisztán látni az egyes fogalmak mögötti tevékenység tartalmát a stadionok vonatkozásában.

A személy és vagyonvédelmi célok megvalósulásának kiemelkedő jelentőséggel bíró tevékenységei az őrzés és a védelem. E kétfajta tevékenység értelmezés és gyakorlati megvalósulás szempontjából jól elkülönülő, azonban mégis egymással szorosan összefüggő tevékenységek. A kutatási témám alapjául szolgáló létesítmények, konkrétan a futball stadionok, szempontjából mindkét tevékenység megvalósul és ezen létesítmények igazán megfelelőek arra a célra, hogy könnyen érthetővé váljon számunkra a két tevékenység összefüggősége, ugyanakkor szemléltethető, főként időbeli síkon, a különbözőségük is. A két alaptevékenység végrehajtásához használt eszköztár egészen széles palettán vonul fel. Az írásomban a mechanikai védelmi rendszer alapelemeinek, a beléptető rendszereknek a több célú felhasználását vizsgálom, kiemelve jelentőségüket és feltárva hiányosságait.

2.1 Az őrzés

Az őrzés egy előre látott, biztonságtechnikai elemzések szerint nagy valószínűséggel bekövetkező, jogellenes magatartás tanúsításából adódó tevékenységre történő megelőző és reagáló tevékenységek folyamata. A sportlétesítmények, esetemben stadionok, vonatkozásában gyakorlatilag az objektumbiztonság szerves részeként az őrzés kétséget kizáróan meg kell, hogy valósuljon, hiszen a létesítmények legtöbbször klubok, vagy önkormányzatok tulajdonát képező objektumok. Illetéktelenek létesítményen belüli tartózkodása nem megengedett a mérkőzésnapok és kis számú, szervezett program esetének kivételével. Szándékos, jogellenes magatartás, amely a létesítményben vagy akár azzal összefüggésben bármilyen kár keletkezését vonja maga után, mindenképpen elkerülendő, megelőzendő. [1]

2.2 A védelem

A védelem az őrzés során előre vetített tevékenység bekövetkezése esetén történő reagáló tevékenység, amely a jogellenes tevékenység megszüntetésére, csökkentésére irányul. Az őrzéshez képest, időben nem képez állandóságot. A tevékenység csak a jogellenes esemény felszámolásáig tart. Stadionok esetében a védelem funkció akkor aktivizálódik, amikor a szándékos, jogsértő magatartás megjelenik, kiszélesedik és a mérkőzésen jelen lévő minden személy biztonságát sérti, testi épségét veszélyezteti. [1]

2.3 A mechanikai védelem

A vagyonvédelem kültéri védelmi eszközeit a mechanikai védelem foglalja magába. A létesítés során kiépítésre kerülő elemeket úgy tervezik és helyezik el, hogy valós elrettentő erővel rendelkezzenek, akadályozzák és lehetőleg gátolják meg a létesítménybe való illegális bejutást, illetve mindenképpen nehezítsék meg azt. Stadionok esetében a leglátványosabb mechanikai védelmi elemek a beléptető rendszerek. [1]

3. Stadionok beléptető rendszere

A nagy tömegek vonzásával járó és a népszerűségéből szinte soha nem veszítő futball mérkőzések biztosítása a személy és vagyonvédelem kiemelkedő területéhez, a rendezvénybiztosítás kategóriájához tartozik. A futball mérkőzések szervezése, rendezése és biztosítása sok pilléren nyugvó, komplex feladatvégrehajtást igénylő folyamat, amely az előkészítő munkáktól a jegyértékesítésen át a sportlétesítmény kiürítéséig tartó és párhuzamosan több szervezetet érintő, összehangolt munkát jelent.

3.1 Funkcionalitás

A beléptető rendszerek alapvető feladatait, véleményem szerint, célszerű differenciáltan kezelni, attól függően, hogy a stadionban a vizsgált időpontban kerül-e mérkőzés megrendezésre vagy sem.

Mérkőzésnapokon a látogató az általa megvásárolt jeggyel belépésre való jogosultság ellenőrzésén esik át. A magyarországi stadionok nagy többségében az ellenőrzés komplex végrehajtás keretében valósul meg, ahol is a beléptető rendszer részei a beléptető kapuk, humán erőforrással megerősítve. A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) [2] és az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) [3] a beléptetéssel kapcsolatban is egyértelmű irányelveket fogalmaz meg. A hagyományosnak mondható manuális belépési jogosultság ellenőrzés, a mai kornak megfelelően, önmagában már a helyszínek nagy többségén nem ebben a formában valósul meg. A számlálóval ellátott forgókapus ellenőrzés több helyszínen optimális megoldás. A stadionok létesítése során azonban napjaink legelterjedtebb és leggyakrabban alkalmazott beléptetési formáját, a vonalkódos leolvasóval szerelt forgókaput részesítik előnyben. Ez a komplex megoldás a belépési jogosultság ellenőrzésén és a számláláson túl az eltérő szurkolói csoportokat is képes megkülönböztetni azáltal, hogy az adott kapun csak azon személyek áthaladását engedélyezi, akiknek a belépési okmány kódolása megegyező. A kódolás szektoronként eltérő lehet.

Azokon a napokon, amikor mérkőzés nem kerül megrendezésre, klasszikus vagyonvédelmi elemként jelenik meg a beléptető rendszer. Stadionok esetében a mechanikai védelem egyrészt az építményvédelem elemein (falak, földem, nyílászárók, rácsok), másrészt a beléptető kapukon, mint „kerítések” -en keresztül valósul meg. A stadionok falazata egyértelműen olyan kialakítású, amely az illegális bejutást megakadályozni képes. A forgószárnyas kapuk beépített, fix telepítésű elemek, amelyek a mérkőzés utáni kiürítés érdekében nyitható, egy vagy két szárnyas kapukkal egészülnek ki. A forgókapukon kívül a stadion belsejében, fix telepítésű, de nyitható kapuelemeket is elhelyeznek, többségében a stadion szektorait, különös tekintettel a vendégszektort, leválasztó céllal. A vendégszektor mindkét oldalát ezekkel a nyitható-zárható kapukkal határolják el. Hazai viszonylatban jó megoldást jelent még a vendégszektorok vonatkozásában, a szektor teljes leválasztása, alagút rendszerrel, kizárólag csak a vendégek részére megközelíthető módon. Ezen alagutak szintén a mechanikai védelem elemei, kiépítésük beton alapú.

3.2 Speciális funkció

A bevezetőben már említésre került, hogy a stadionokban nem csupán a sport és rendezvénybiztosítás rendszabályai a mérvadóak. A mérkőzések rendezését olyan eseménynek kell tekinteni, ahol a munka-, tűz-, és környezetvédelmi rendszabályok betartásának és betartatásának is kiemelkedő jelentősége van. A beléptető rendszerek szerepe a nem várt (kockázatbecslés ellenére bekövetkező) események, terrorcselekmények, HAVARIA események tekintetében is megkérdőjelezhetetlen. A gyakorlatban a beléptető rendszer a kiléptetést, kiürítést ugyanúgy hivatott szolgálni, mint a belépési jogosultság ellenőrzést. A kérdés általában csak az, hogy a kiürítést segítő kapuk automata módon, vagy manuális módszerrel nyílnak.

Automata rendszerek esetén a nyitást nem befolyásolja emberi tényező, míg a manuális nyitás megbízhatósága jóval kisebb. Tűzvédelmi szempontból rendkívüli kockázatot jelent, ha a kapuk nyitása nem történik meg vagy nem megfelelő módon történik.

3.3 Beléptető rendszerek hiányosságai

A beléptető rendszerek tekintetében, hazai stadionok esetében, a beléptetés során a mérkőzésen jelen lévő egyénekre vagy a tömegre veszélyes tárgyak bevitelének szűrése nem valósul meg teljes mértékben. A jelenleg leggyakrabban alkalmazott módszer, a biztosítást végző személyek által, motozás formájában valósul meg, annak ellenére, hogy a sportrendezvények biztosításában erre a célra már gyakran alkalmaznak detektorkaput. Amennyiben mindenképpen ragaszkodunk a biztosítást végző személyek munkájához, hatékonyságban a testskenner egyértelmű előrelépést jelentene, azonban ezen eszköz használata sem elterjedt.

A biometrikus azonosításban rejlő lehetőséget hazánkban még nem sikerült a várakozásoknak megfelelően kiaknázni. A szurkolók körében nem túl népszerű megoldás következményeként jelenleg a honi stadionok tekintetében mindösszesen egy létesítmény van vénaszkennerrel szerelve, arcfelismerő és szem diagnosztikai azonosításra alkalmas rendszer pedig ott sincs kiépítve.

4. Konklúzió

A futball mérkőzések helyszínéül szolgáló stadionok biztosításának minden kétséget kizáróan a leglátványosabb elemei, a beléptető rendszerek, amelyek a mechanikai védelmet hivatottak szolgálni. Alapfunkciójuk a belépési jogosultság ellenőrzés mellett a szektorok elválasztása, az őrzés és védelmi feladatok megvalósulása. A beléptető rendszer speciális használata a nem sportszakmai és rendezvénybiztosítási feladatok végrehajtása során adódik. A látogatók biztonságának garantálása az eseményre bevitt eszközök szűrésén is és az előre látott vagy a nem várt eseményekre történő reagáláson is múlik, valamint azon, hogy a beléptető rendszer megfelel e hatékonyan a kiléptetés és/vagy kiürítés céljainak. A jelenleg használt beléptető rendszerek tekintetében a rendelkezésre álló, innovatív eszközök alkalmazásának hiányában a hatékonyság erősen megkérdőjelezhető a szándékosan elkövetett jogsértésekhez használt eszközök előtalálásában.

5. Hivatkozások

- [1] Berek, L., Berek, T., & Berek, L. (2016). Személy-és vagyonsbiztonság. Óbudai Egyetem.
- [2] Fédération Internationale de Football Association (2013). FIFA Stadium Safety and Security Regulations 112(1) 40-45 p.
<https://digitalhub.fifa.com/m/682f5864d03a756b/original/xycg4m3h1r1zudk7rnkb-pdf.pdf>
(2022.10.16.)
- [3] Union of European Football Associations (2018). UEFA Stadium Infrastructure Regulations, Article 19 Public access, exit and circulation routes, 19.01-19.06
<https://documents.uefa.com/r/qA7fJuXrAU7K42UpVsoDGQ/Y9hxAvB0E1Sm5Xc51HPVA>
(2022.10.12.)